

Comentariul operei O scrisoare pierduta de I.L. Caragiale - partea a XIV

Deznodamantul cu reconcilierea partilor adverse este tipic in comediografia caragialiana. Catavencu, agentul perturbator al echilibrului initial, nu numai ca nu este sanctionat, dar devine element al unui nou echilibru. Va conduce manifestatia publica si banchetul popular in cinstea noului ales, ceea ce nu este decat un prim pas al integrarii sale in grupul celor cu care pana atunci luptase. Pentru el, departe de a fi o infrangere definitiva, santajul esuat are valoarea unei initieri care sfarseste prin stabilirea unei aliante: "Si asa zi, ai? d-ai nostri, stimabile? - il felicita Trahanache - bravos! ma bucur". Tanarul si agresivul Catavencu devine asadar, ca si Rica Venturiano in *O noapte furtunoasa*, "de-ai nostri", este primit in casta si participa la ritualurile acesteia, ceea ce inseamna adevaratul inceput al carierei politice.

Cu tot optimismul ei de fatada asupra acestei lumi fericite planeaza umbra rea a unei cauzalitati externe. Numele candidatului este hotarat la centru si, ca o enorma ironie, intreaga zbatere a personajelor din primele trei acte se dovedeste inutila "Iaca pentru cine sacrific de atata vreme linistea mea si a femeii pe care o iubesc", se ingrozește Tipatescu la vederea "neicursorului, puicursorului Dandanache", personaj grotesc, perceput ca atare chiar de catre policroma lume a oraselului de munte. Destinul elitei politice locale depinde de capriciile si interesele celei de la Bucuresti. Independenta si puterea de decizie a notabilitatilor urbei se dovedeste iluzorie.

Nu numai cetateanul turmentat refuza sa lupte "in contra guvernului", des si Tipatescu, "vampirul" in fata caruia Catavencu crede ca tremura intregul judet, isi modifica programul in functie de solicitarile la telegraf. Prefectul este invitat la dejun sau la cina la familia Trahanache, seara se intalnesc la o partida de carti sau se plimba "la luminatie", insa toate aceste habititudini pot fi tulburate, o aminteste si in buclucasa scrisoare, de transmiterea de la Bucuresti a vreunui mesaj prin telegraf. In topografia urbei, care poate fi cu usurinta reconstituita din relatarile personajelor, telegraful semnifica urgenta, inevitabilul, si de aceea apare ca un spatiu mai sumbru chiar decat "hardaul lui Petrache", unde Pristanda ii retine pe recalcitranti.

Catavencu este arestat din ordinul prefectului si eliberat din cel al Joitica, Tipatescu insa nu indrazneste sa se eschiveze cand Ghita il minte ca este solicitat de guvern la telegraf. La fel, lui Branzovenescu ii trebuie mult curaj ca sa "iscaleasca" o reclamatie anonima si sa o duca la telegraf, unde, crede el e posibil sa i se recunoasca "slova". Centrul este reprezentat in urbe de un instrument mecanic, provocator de spaima si aici Caragiale prefigureaza absurdul, intuind imaginea terifiant-grotesca a universului uman invadat de masini. "Marea trancaneala", cum o numeste Mircea Iorgulescu, delirul verbal care caracterizeaza lumea caragialiana apare in *O scrisoare pierduta* subordonata ierarhic enuntului eliptic, apodictic, transmis prin telegraf. Mesajele au caracter imperativ, nu explica nimic si nu admit ezitarile din partea celui solicitat, iar in spatele acestei masini care transmite ordinele se ascunde lumea tabu a "persoanelor insemnate, nu-ti spui cine".